YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

24 päivänä kesäkuuta 2004 *

Asiassa C-278/02,

jonka Berufungssenat I der Region Linz bei der Finanzlandesdirektion für Oberösterreich (Itävalta) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa, jonka on pannut vireille

Herbert Handlbauer GmbH,

ennakkoratkaisun Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta 18 päivänä joulukuuta 1995 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 (EYVL L 312, s. 1) 3 artiklan 1 kohdan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit J.-P. Puissochet, J. N. Cunha Rodrigues, R. Schintgen (esittelevä tuomari) ja N. Colneric,

julkisasiamies: A. Tizzano,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Múgica Arzamendi,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Herbert Handlbauer GmbH, edustajanaan Rechtsanwalt L. Harings,

— Itävallan hallitus, asiamiehenään H. Dossi,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään G. Braun ja M. Niejahr,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Herbert Handlbauer GmbH:n, edustajanaan L. Harings, Itävallan hallituksen, asiamiehinään H. Bauer ja H. Schauer, Yhdistyneen kuningaskunnan

hallituksen, asiamiehenään K. Manji, avustajanaan barrister T. Eicke, ja komission, asiamiehenään M. Niejahr, 4.11.2003 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 15.1.2004 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Berufungssenat I der Region Linz bei der Finanzlandesdirektion für Oberösterreich on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 11.7.2002 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 29.7.2002, EY 234 artiklan nojalla kaksi ennakkoratkaisukysymystä Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta 18 päivänä joulukuuta 1995 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 (EYVL L 312, s. 1) 3 artiklan 1 kohdan tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty riita-asiassa, jossa asianosaisina ovat Herbert Handlbauer GmbH (jäljempänä Handlbauer) ja Zollamt Salzburg/Erstattungen (Salzburgin tullikamari / vientituet; jäljempänä Zollamt) ja joka koskee naudanlihaerälle vuonna 1996 myönnetyn vientituen ennakon palautusvelvollisuutta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaaminen

3 Asetuksen N:o 2988/95 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamiseksi annetaan yleinen säännöstö yhteisön oikeuteen kohdistuvia väärinkäytöksiä [koskevista] yhtenäisistä tarkastuksista sekä hallinnollisista toimenpiteistä ja seuraamuksista.

2. Väärinkäytösten tunnusmerkit toteuttaa jokainen yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen rikkominen, joka johtuu taloudellisen toimijan teosta tai laiminlyönnistä ja jonka tuloksena on tai voisi olla vahinko yhteisöjen yleiselle talousarviolle tai yhteisöjen hoidossa oleville talousarvioille, joko suoraan yhteisöjen puolesta kannettujen omien varojen vähenemisen tai lakkaamisen taikka perusteettoman menon takia."

4 Saman asetuksen 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Seuraamusmenettelyn vanhentumisaika on neljä vuotta 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta väärinkäytöksestä. Alakohtaisissa säännöstöissä voidaan kuitenkin säätää lyhyemmästä määräajasta, joka ei saa olla kolmea vuotta lyhyempi.

Jatkuvien tai toistuvien väärinkäytösten osalta vanhentumisaika alkaa kulua siitä päivästä, jona väärinkäyttö on päättynyt. Monivuotisten ohjelmien suhteen vanhentumisaika jatkuu kaikissa tapauksissa ohjelman lopulliseen päättymiseen.

Seuraamusmenettelyn vanhentuminen keskeytyy, kun toimivaltainen viranomainen antaa asianomaiselle henkilölle tiedoksi tutkimuksen tai menettelyn vireilletulon, joka liittyy väärinkäytökseen. Vanhentumisaika alkaa kulua uudelleen jokaisesta [keskeyttävästä] toimesta.

Vanhentumisaika päättyy kuitenkin viimeistään sinä päivänä, jona kaksinkertaisen vanhentumisajan pituinen aika päättyy ilman, että toimivaltainen viranomainen on määrännyt seuraamuksesta, paitsi niissä tapauksissa, joissa hallinnollinen menettely on keskeytetty 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

2. Hallinnollisesta seuraamuksesta annetun päätöksen täytäntöönpanoaika on kolme vuotta. Tämä aika alkaa siitä päivästä, jona päätöksestä tulee lopullinen.

Keskeyttämiseen ja lykkäämiseen sovelletaan kansallisen lainsäädännön asianomaisia säännöksiä.

3. Jäsenvaltiot säilyttävät mahdollisuuden soveltaa tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa säädettyä pitempää määräaikaa."

5 Asetuksen N:o 2988/95 4 artiklassa säädetään perusteettomasti saatujen etuuksien palauttamisesta seuraavaa:

"1. Kaikista väärinkäytöksistä seuraa yleensä perusteettomasti saadun etuuden periminen takaisin siten, että:

— velvoitetaan maksamaan velkana olevat tai perusteettomasti saadut summat,

— takuu, joka on annettu myönnetyn etuuden hakemuksen tueksi tai ennakkomaksua saataessa, määrätään kokonaan tai osittain menetetyksi.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden soveltaminen rajoitetaan saadun etuuden takaisinperimiseen, lisättynä, jos tästä on säädetty, koroilla, jotka voidaan määritellä kiinteästi.

3. Toimet, joiden suhteen todetaan, että niiden tarkoituksena on saada asiassa sovellettavan yhteisön oikeuden tavoitteiden vastainen etuus luomalla keinotekoisesti vaadittavat edellytykset tämän etuuden saamiseksi, johtavat tapauskohtaisesti joko tämän etuuden epäämiseen tai sen takaisinperimiseen.

4. Tässä artiklassa säädettyjä toimenpiteitä ei pidetä seuraamuksina."

6 Saman asetuksen 5 artiklassa säädetään hallinnollisista seuraamuksista, joita voi seurata tahallisista tai huolimattomuudesta johtuvista väärinkäytöksistä ja joita ovat muun muassa hallinnollisen sakon maksaminen tai myönnetyn etuuden takaisinperiminen kokonaan tai osittain.

7 Lopuksi asetuksen N:o 2988/95 8 artiklassa säädetään jäsenvaltioiden velvollisuudesta toteuttaa tarpeelliset tarkastustoimenpiteet jotta varmistettaisiin yhteisön taloudellisiin etuihin liittyvien toimien asianmukaisuus, ja kyseisen artiklan mukaan paikalla suoritettavien tarkastusten ja todentamisten luonne ja tiheys sekä niiden suorittamisen yksityiskohtaiset säännöt määritellään tarvittaessa alakohtaisilla säännöstöillä, jotta voitaisiin varmistaa kyseisten toimenpiteiden yhtenäinen soveltaminen.

Maataloustuotteiden vientitukijärjestelmä

8 Maataloustuotteiden vientitukijärjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 27 päivänä marraskuuta 1987 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 3665/87 (EYVL L 351, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 2.12.1994 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 2945/94 (EYVL L 310, s. 57), 11 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Kun huomataan, että viejä on vientitukea saadakseen hakenut sovellettavaa suurempaa tukea, kyseiselle vientitapahtumalle kuuluva tuki on vietyyn tavaraan sovellettava tuki, josta on vähennetty summa, joka on:

a) puolet haetun tuen ja toteutuneeseen vientiin sovellettavan tuen erotuksesta;

b) — —"

9 Saman artiklan 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Kun tukea on maksettu perusteettomasti, tuen saajan on palautettava perusteettomasti saamansa tuki — mukaan lukien 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti sovellettavat seuraamukset — maksun ja takaisinmaksun välisen ajan perusteella lasketuilla koroilla korotettuna, sanotun kuitenkaan rajoittamatta velvollisuutta maksaa 1 kohdan neljännessä alakohdassa tarkoitettu negatiivinen määrä. — —"

10 Lisäksi Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston tukiosaston rahoitusjärjestelmään kuuluviin toimenpiteisiin kohdistuvista jäsenvaltioiden suorittamista tarkastuksista ja direktiivin 77/435/ETY kumoamisesta 21 päivänä joulukuuta 1989 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4045/89 (EYVL L 388, s. 18) 2 artiklassa säädetään jäsenvaltioille velvollisuus suorittaa vuosittain tarkastuksia, jotka koskevat tiettyä joukkoa yrityksiä, jotka suorittavat mainittuun rahoitusjärjestelmään kuuluvia toimenpiteitä. Kyseinen joukko valitaan erityisesti yritysten merkittävyyden ja muiden sääntöjenvastaisuuksiin liittyvien riskitekijöiden perusteella.

Yhteisön tullikoodeksi

11 Yhteisön tullikoodeksista 12 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 (EYVL L 302, s. 1; jäljempänä tullikoodeksi) 221 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tullien määrä on aiheellisella tavalla annettava velalliselle tiedoksi heti, kun se on kirjattu tileihin."

12 Saman artiklan 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tiedoksiantoa ei voida toimittaa velalliselle enää, kun kolmen vuoden määräaika on kulunut siitä päivästä, jona tullivelka on syntynyt. Jos tulliviranomaiset eivät kuitenkaan ole voineet tarkasti määrittää lain mukaan kannettavaa tullien määrää sellaisen tapahtuman vuoksi, joka voi johtaa rikosoikeudenkäyntiin, tiedoksianto toimitetaan kolmen vuoden määräajan päätyttyä, jos voimassa olevat säännökset sen sallivat."

Kansallinen lainsäädäntö

13 Ausfuhrerstattungsgesetzin (vientitukia koskeva laki, BGBl. 1994/660; jäljempänä AEG) 5 §:ssä säädetään perusteettomasti myönnettyjen vientitukien palauttamisesta. Vaikka siinä ei suoraan vahvisteta tällaista palautusta koskevaa vanhentumisaikaa, sen 1 §:n 5 momentissa viitataan tältä osin tullialalla sovellettaviin säännöksiin.

14 Tältä osin Zollrechts-Durchführungsgesetzin (laki tullilainsäädännön täytäntöönpanosta, BGBl. I, 1998/13; jäljempänä ZollR-DG), sellaisena kuin sitä sovellettiin pääasian tosiseikkojen tapahtumisaikana, 74 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

"Tuonti- ja vientitullien vanhentumisaika on kolme vuotta siitä päivästä, jona tullivelka on syntynyt. Lainvastaisesti maksamatta jätettyjen tuonti- ja vientitullien osalta tämä määräaika on kymmenen vuotta kuitenkin sillä edellytyksellä, etteivät tulliviranomaiset voi ainakaan täsmällisesti tunnistaa velkaa kolmessa vuodessa sen

syntymisestä sellaisen taloudellisen rikoksen johdosta, josta voidaan nostaa syyte ainoastaan tuomioistuimessa. Muiden käteissuoritusten osalta vanhentumisaika vahvistetaan tulleja koskevien yhteisten säännösten mukaisesti."

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

15 Handlbauer vei 3.9.1996 Unkariin 958 palan pakastetun naudanlihaerän, jonka kokonaispaino oli 19 912,36 kilogrammaa. Tämän erän osalta sille myönnettiin 24.9.1996 vientituen ennakkomaksu, jonka suuruus oli 202 769 Itävallan šillinkiä (ATS). Tätä ennakkoa varten asetettu vakuus vapautettiin 12.12.1996.

16 Handlbauerille ilmoitettiin 20.12.1999, että Hauptzollamt Linzin (Linzin (Itävalta) piiritullikamari) yritystarkastusyksikkö tarkastaisi vuonna 1996 tapahtuneet viennit naudan- ja sianlihan markkinajärjestelyn osalta. Ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että Handlbauer oli valittu asetuksen N:o 4045/89 mukaisesti tarkastettavien yritysten joukkoon, koska useita väärinkäytöksiä oli havaittu jo vuoden 1995 vienneissä.

17 Vuonna 2000 suoritettujen tarkastusten aikana todettiin, ettei vuonna 1996 viedyn lihan yhteisöalkuperää ollut useissa tapauksissa todistettu.

18 Tämän seurauksena Zollamt vaati 20.1.2001 tekemällään päätöksellä AEG 5 §:n ja asetuksen N:o 3665/87 11 artiklan 3 kohdan nojalla Handlbauerilta vientituen ennakon palauttamista ja määräsi sille saman asetuksen 11 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla 101 384 ATS:n seuraamuksen.

19 Tätä päätöstä koskevan hallinnollisen valituksen hylkäämisen jälkeen Handlbauer nosti kanteen ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vedoten yhteisön tullikoodeksin 221 artiklan 3 kohdassa ja ZollR-DG:n 74 §:n 2 momentissa tarkoitetun kolmen vuoden vanhentumisajan päättymiseen. Tätä tilannetta ei ole muutettu asetuksella N:o 2988/95, joka Handlbauerin mukaan on pelkkä jäsenvaltioita varten annettu puitesäännöstö, josta ei voi suoraan aiheutua epäedullisia vaikutuksia toimijoille ja joka ei myöskään voi olla seuraamusten oikeusperustana.

20 Handlbauerin mukaan vanhentumisaika oli alkanut vientituen myöntämispäivästä 24.9.1996 tai viimeistään vakuuden vapauttamispäivästä 12.12.1996. Mainitun vientituen palauttamisesta ja vastaavasta seuraamuksesta päätettiin kuitenkin 20.1.2001.

21 Vastauksena Zollamt viittasi asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohtaan, joka on välittömästi sovellettavissa ja jossa säädetään neljän vuoden vanhentumisajasta, joka voidaan keskeyttää Handlbauerilla suoritetun tarkastuksen kaltaisilla tarkastuksilla.

22 Tässä tilanteessa Berufungssenat I der Region Linz bei der Finanzlandesdirektion für Oberösterreich päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko — — asetus — — N:o 2988/95 välittömästi sovellettava jäsenvaltioissa erityisesti markkinajärjestelyjen (vientituet) alalla, kun on kyse väärinkäytöksistä?

Onko mainitun asetuksen 3 artiklan 1 kohta, jossa asetetaan väärinkäytöksille neljän vuoden vanhentumisaika, jäsenvaltioiden tulliviranomaisten välittömästi sovellettava?

2) Onko tullien tarkastuksesta vastaavan yritystarkastusyksikön ilmoitus yrityksen asiasta vastaavalle taholle sellainen tutkinta- tai menettelytoimi, joka katkaisee mainitun asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun neljän vuoden vanhentumisajan, kun asetuksen (ETY) N:o 4045/89 mukainen tarkastus johtuu yleisesti tunnetusta riskistä tai yhteisen maatalouspolitiikan toteuttamisessa vallitsevien yhteisön taloudellisten etujen vastaisten toimien yleisyydestä?"

23 Käsittelyn aikana yhteisöjen tuomioistuimelle ilmoitettiin, että toimivalta pääasian käsittelyssä oli siirtynyt 1.1.2003 Abgaben-Rechtsmittel-Reformgesetzin (laki, jolla muutettiin veroasioita koskevia valituskäytäntöjä; BGBl. I 2002/97) voimaantulon myötä Unabhängiger Finanzsenatin Außenstelle Klagenfurtille (Itävalta).

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

24 Ensimmäisellä kysymyksellään, joka on esitetty kahdessa osassa, jotka on syytä tutkia yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee pääasiallisesti sitä, onko asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohta välittömästi sovellettava jäsenvaltioissa, myös maataloustuotteiden vientitukien alueella huolimatta kansallisista tullisäännöksistä, joissa säädetään lyhyemmästä vanhentumisajasta.

25 Tältä osin on muistettava, että asetusten säännöksillä on niiden luonteen ja niillä yhteisön oikeuslähteiden järjestelmässä olevan tehtävän nojalla yleensä välitön oikeusvaikutus kansallisissa oikeusjärjestyksissä ilman, että kansallisten viranomaisten olisi ryhdyttävä täytäntöönpanotoimiin (asia 93/71, Leonesio, tuomio 17.5.1972, Kok. 1972, s. 287, Kok. Ep. II, s. 1, 5 kohta).

26 On totta, että mainittujen asetusten tiettyjen säännösten täytäntöönpano voi kuitenkin edellyttää, että jäsenvaltiot toteuttavat tällaisia toimia (asia C-403/98, Monte Arcosu, tuomio 11.1.2001, Kok. 2001, s. I-103, 26 kohta).

27 Tämä ei kuitenkaan voi koskea asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohtaa, jossa jäsenvaltioille ei anneta lainkaan harkintavaltaa eikä niiltä vaadita täytäntöönpanotoimien toteuttamista, kun seuraamusmenettelylle vahvistetaan neljän vuoden vanhentumisaika sääntöjenvastaisuuden tapahtumisesta.

28 Sillä, että alakohtaisissa säännöstöissä voidaan asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan säätää lyhyemmistä vanhentumisajoista, jotka eivät kuitenkaan ole kolmea vuotta lyhyempiä, tai sillä, että jäsenvaltiot voivat saman artiklan 3 kohdan mukaisesti säätää pidemmistä määräajoista, ei voida asettaa kyseenalaiseksi mainitun asetuksen 1 artiklan 1 kohdan välitöntä sovellettavuutta siinä tapauksessa, että juuri tällaiset poikkeussäännöt puuttuvat alakohtaisista yhteisön säännöstöistä tai kansallisista säännöstöistä.

29 Pääasian tosiseikkojen tapahtumisaikana ei missään maataloustuotteiden vientitukia koskevassa alakohtaisessa yhteisön säännöksessä säädetty lyhyemmästä vanhentumisajasta perusteettomien määrien palauttamiselle. Asiakirja-aineistosta käy ilmi, ettei missään Itävallan säännöksessä tänä samana ajanjaksona myöskään säädetty neljää vuotta pidemmästä vanhentumisajasta.

30 Handlbauer ja komissio arvioivat kuitenkin, ettei asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohta koske perusteettomasti saatujen taloudellisten etuuksien palauttamista. Handlbauerin mukaan kyseinen säännös koskee yksinomaan sääntöjenvastaisuuden tapahtuessa määrättäviä rikosoikeudellisia seuraamuksia, kun taas komissio katsoo, että säännös kattaa ainoastaan toimet, joissa määrätään saman asetuksen 5 artiklan mukainen hallinnollinen seuraamus.

31 Tältä osin on muistettava, että asetuksen N:o 2988/95 1 artiklan 1 kohdalla otetaan käyttöön "yleinen säännöstö yhteisön oikeuteen kohdistuvia väärinkäytöksiä [koskevista] yhtenäisistä tarkastuksista sekä hallinnollisista toimenpiteistä ja seuraamuksista", ja näin tehdään mainitun asetuksen kolmannesta perustelukappaleesta ilmenevällä tavalla siksi, että voidaan "torjua yhteisöjen taloudellisia etuja vahingoittavat toimet kaikilla aloilla".

32 Asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdassa vahvistetaan seuraamusmenettelyä koskeva vanhentumisaika, joka alkaa sääntöjenvastaisuudesta, jolla saman asetuksen 1 artiklan 2 kohdan mukaan tarkoitetaan "jokai[sta] yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen rikkomi[sta], joka johtuu taloudellisen toimijan teosta tai laiminlyönnistä ja jonka tuloksena on tai voisi olla vahinko yhteisöjen yleiselle talousarviolle — —".

33 Kuten Itävallan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset ovat huomauttaneet, tällainen määritelmä kattaa sekä tahalliset tai huolimattomuudesta johtuvat sääntöjenvastaisuudet, jotka voivat asetuksen N:o 2988/95 5 artiklan mukaisesti johtaa hallinnolliseen seuraamukseen, että sääntöjenvastaisuudet, joista saman asetuksen 4 artiklan mukaisesti seuraa ainoastaan perusteettomasti saadun etuuden periminen takaisin.

34 Tästä seuraa, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohtaa sovelletaan sekä mainitun asetuksen 5 artiklassa että sen 4 artiklassa tarkoitettuihin sääntöjenvastaisuuksiin, jotka aiheuttavat vahinkoa yhteisön taloudellisille eduille.

35 Näin ollen ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohta on välittömästi sovellettava jäsenvaltioissa, myös maataloustuotteiden vientitukien alueella, koska alakohtaista yhteisön säännöstöä lyhyemmästä — ei kuitenkaan kolmea vuotta lyhyemmästä — vanhentumisajasta tai kansallista säännöstöä pidemmästä vanhentumisajasta ei ole annettu.

Toinen ennakkoratkaisukysymys

36 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään pääasiallisesti sitä, onko asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan kolmatta alakohtaa tulkittava siten, että kyseessä olevalle yritykselle tehty ilmoitus tullitarkastuksesta on

sellainen sääntöjenvastaisuutta koskeva tutkinta- tai menettelytoimi, joka keskeyttää saman artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun vanhentumisajan.

37 Handlbauerin mukaan oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteet edellyttävät, että ainoastaan sääntöjenvastaisuutta koskevaan konkreettiseen epäilykseen perustuvat tutkinta- tai menettelytoimet voivat katkaista vanhenemisen asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan nojalla. Saman asetuksen 8 artiklassa tarkoitetuilla tarkastuksilla, joihin yrityksissä asetuksen N:o 4045/89 nojalla suoritettavat tarkastukset kuuluvat, ei sitä vastoin voi olla tätä vaikutusta. Ne voivat korkeintaan johtaa vanhentumisen katkaisevien tutkinta- ja menettelytoimien toteuttamiseen.

38 Itävallan hallitus on sitä mieltä, että käsiteltävänä olevassa asiassa Handlbauerilla suoritetut tarkastukset ovat joka tapauksessa keskeyttäneet vanhentumisen asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan mukaisesti.

39 Komissio katsoo, että ilmoitus asetuksen N:o 4045/89 mukaisesta tarkastuksesta, jonka tarkoituksena on erityisten sääntöjenvastaisuuksien paljastaminen, on jo itsessään vanhentumisen katkaiseva toimi. Asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan kolmannessa alakohdassa ei nimittäin vaadita, että tutkintatoimi koskee tiettyä sääntöjenvastaisuutta, koska sellainen voidaan todeta ainoastaan tarkastuksen johdosta.

40 Tältä osin on korostettava, että vanhentumisajan tarkoituksena on yleisesti oikeusvarmuuden takaaminen (ks. asia 41/69, ACF Chemiefarma v. komissio,

tuomio 15.7.1970, Kok. 1970, s. 661, Kok. Ep. I, s. 455, 19 kohta). Tällaisen tehtävän täyttäminen ei olisi mahdollista — kuten julkisasiamies on todennut esittämänsä ratkaisuehdotuksen 82 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa — jos asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu vanhentumisaika voitaisiin katkaista millä tahansa kansallisen hallintoviranomaisen yleisellä valvontatoimella ilman yhteyttä sääntöjenvastaisuuksia koskeviin epäilyihin, jotka kohdistuvat riittävän täsmällisesti rajattuihin toimenpiteisiin.

41 Käsiteltävänä olevassa asiassa asiakirja-aineistosta käy ilmi, että Handlbauerille tehty ilmoitus asetuksen N:o 4045/89 nojalla päätetystä tarkastuksesta koski erotuksetta kaikkia vientejä, jotka kyseinen yhtiö oli suorittanut vuonna 1996 naudan- ja sianlihan yhteisten markkinajärjestelyjen yhteydessä. Tällainen ilmoitus, joka ei sisältänyt mitään tietoja riittävän täsmällisistä sääntöjenvastaisuuksia koskevista epäilyksistä, ei voinut sellaisenaan keskeyttää vanhentumisaikaa, joka koskee 24.9.1996 myönnetyn vientituen palauttamista.

42 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tutkittava, koskivatko kansallisten viranomaisten 20.12.1999 ilmoitetun tarkastuksen yhteydessä tai sen jälkeen suorittamat myöhemmät toimet yhtä tai useampaa erityistä sääntöjenvastaisuutta, jotka liittyvät vienteihin, joille kyseessä oleva vientituki oli myönnetty, ja voitiinko niillä siten keskeyttää mainitun vientituen palauttamista koskeva vanhentumisaika.

43 Edellä esitetty huomioon ottaen toiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan kolmatta alakohtaa on tulkittava siten, että kyseessä olevalle yritykselle tehty ilmoitus tullitarkastuksesta on saman artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun vanhentumisajan katkaiseva sääntöjenvastaisuutta koskeva tutkinta- tai menettelytoimi vain sillä edellytyksellä, että toimenpiteet, joihin sääntöjenvastaisuutta koskevat epäilyt kohdistuvat, on rajattu ilmoituksessa riittävän täsmällisesti.

Oikeudenkäyntikulut

44 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Itävallan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto)

on ratkaissut Berufungssenat I der Region Linz bei der Finanzlandesdirektion für Oberösterreichin 11.7.2002 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta 18 päivänä joulukuuta 1995 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohta on välittömästi sovellettava jäsenvaltioissa, myös maataloustuotteiden vientitukien alueella, koska alakohtaista yhteisön säännöstöä lyhyemmästä — ei kuitenkaan kolmea vuotta lyhyemmästä — vanhentumisajasta tai kansallista säännöstöä pidemmästä vanhentumisajasta ei ole annettu.**

2) **Asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan kolmatta alakohtaa on tulkittava siten, että kyseessä olevalle yritykselle tehty ilmoitus tullitarkastuksesta on saman artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun vanhentumisajan katkaiseva sääntöjenvastaisuutta koskeva tutkinta- tai menettelytoimi vain sillä edellytyksellä, että toimenpiteet, joihin sääntöjenvastaisuutta koskevat epäilyt kohdistuvat, on rajattu ilmoituksessa riittävän täsmällisesti.**

Timmermans Puissochet Cunha Rodrigues

Schintgen Colneric

Julistettiin Luxemburgissa 24 päivänä kesäkuuta 2004.

R. Grass

kirjaaja

C. W. A. Timmermans

toisen jaoston puheenjohtaja